

Beslissing Hof van Beroep Bergen dd. 14/02/2017

Commentaar van I. Vandenbosch*

Gepubliceerd in « *L'Observatoire du Crédit et de l'Endettement. Annuaire juridique du Crédit et du Règlement collectif de dettes 2017*. Liège : Wolters Kluwer, 2018, pages 380 -384. ISBN : 978-94-030-0753-3 »

Het Hof van Beroep te Bergen diende zich te buigen over de vraag of art. 1675/11, §4 Ger.W. een uitweg biedt aan de mede-debiteur, tevens mede-aanvrager binnen dezelfde procedure van collectieve schuldenregeling, tegenover de andere mede-debiteur onder dezelfde collectieve schuldenregeling voor de terugbetaling van de helft van de sommen die ondeelbare schulden van hen beiden betroffen en dewelke werden teruggevorderd door de betalende mede-debiteur na afsluiting van de procedure van collectieve schuldenregeling.

Terecht besliste het Hof van Beroep in dezelfde zin als de eerste rechter¹ en stelde dat deze aangelegenheid wordt geregeld door het gemeen recht, in casu art. 1251, 3° B.W. en stelde derhalve de subrogatie van rechtswege vast.

1. Feitelijke aspecten

De mede-schuldnaars waren samenwonende partners die middels eenzelfde verzoekschrift verzochten om toegelaten te worden tot de collectieve schuldenregeling. Dit gebeurde ook in 2003. Een jaar later gaan ze uit elkaar en wordt één van hen zelfs veroordeeld tot gevangenisstraf wegens huiselijk geweld.

Het minnelijk aanzuiveringsplan van de door hen beiden op gezamenlijke wijze bekomen collectieve schuldenregeling werd gehomologeerd op 30 oktober 2012. De procedure zelf werd afgesloten op 15 mei 2013 na neerlegging van het sluitingsrapport door de schuldbemiddelaar.

Binnen de uitvoering van het aanzuiveringsplan, had de ene mede-debiteur alle betrokken ondeelbare schulden alsook de erelonen en kosten van de aangestelde schuldbemiddelaar, alleen voldaan.

Zij vorderde de helft van deze sommen terug van haar ex-partner middels exploit van dagvaarding van 16 januari 2015, nadat een eerdere ingebrekestelling daartoe onbeantwoord was gebleven.

De eerste rechter besliste dat de ex-partner wel degelijk diende over te gaan tot terugbetaling van de helft van de betaalde sommen nu de betalende partner op grond van art. 1251, 3° B.W. van rechtswege gesubrogeerd was en haar rechten kon doen gelden op de mede-gehouden schuldenaar voor diens resp. bijdragend deel, in casu de helft.

Echter tekende de niet-betalende partner hoger beroep aan en deed daarbij een beroep op art. 1675/11, §4 Ger.W., welk stelt: “*In afwijking van de artikelen 2028 tot 2032 en 2039 van het Burgerlijk Wetboek, hebben de personen die een persoonlijke zekerheid hebben gesteld slechts*

* Advocaat, Balie van Antwerpen

¹ Rechtbank van Eerste Aanleg Henegouwen, afdeling Doornik dd. 05/10/2015, *onuitg.*

verhaal op de schuldenaar in de mate dat zij deelnemen aan de aanzuiveringsregeling en mits eerbiediging ervan.”

2. Art. 1675/11, §4 Ger.W. en de verhouding tot het gemeen recht

Het Hof verwijst in haar beslissing naar de Voorbereidende Werken inzake de kwestieuze bepaling van art. 1675/11, §4 Ger.W.²

Meer bepaald, wordt verwezen naar de volgende bemerkingen inzake het voorwerp ervan:

“ Krachtens artikel 1675/11, § 4, is het beroep van de persoon die een persoonlijke zekerheid gesteld heeft slechts mogelijk in de mate dat zij deel neemt aan de aanzuiveringsregeling. Door te verwijzen naar de artikelen 2028 tot 2032 en 2039 van het Burgerlijk Wetboek, lijkt deze bepaling zich te beperken tot het verhaal van de borggen. Welnu, het wetsontwerp gebruikt het algemene begrip van “ persoonlijke zekerheid “, wat zich niet beperkt tot de borgtocht maar eveneens het mechanisme inhoudt van de passieve hoofdelijkheid.

Bijgevolg, moet dezelfde redenering toegepast worden, zowel ten overstaan borggen als van de hoofdelijke medeschuldenaars : in het kader van het artikeI 1675/11, § 4, gaat het erom, aan de borggen en aan de hoofdelijke medeschuldenaars niet toe te laten zich in een situatie te bevinden die gunstiger is ten overstaan van de schuldenaar dan zijn andere schuldeisers.

Door te verwijzen naar de artikelen 2028 tot 2032 en 2039 van het Burgerlijk wetboek, heeft men zich dus niet willen beperken tot de borggen; de wil om eveneens de hoofdelijke medeschuldenaars te omvatten is evident.

Kortom, indien de borg of de hoofdelijke schuldenaar na de opstelling van de mannelijke of gerechtelijke aanzuiveringsregeling moet betalen, beschikken zij, krachtens artikeI 1675/14, § 2, derde lid, over de mogelijkheid de regeling te laten aanpassen of te laten herzien ingevolge het mechanisme van de indeplaatsstelling.”

Op basis van deze uiteenzetting mag aldus blijken dat de betrokken uitzonderingsbepaling een ruim toepassingsgebied heeft en niet zondermeer buiten spel gezet kan worden. Belangrijk echter is om eveneens na te gaan of de mede-debiteur die in casu middels eenzelfde verzoekschrift werd toegelaten tot de procedure van de collectieve schuldenregeling hieraan eveneens onderworpen is.

Ook wat dat punt betreft, bevatten de Voorbereidende Werken enige verduidelijking:

“ (...) De vice-eerste minister gaat vervolgens in op de vraag of in de procedure van collectieve schuldenregeling de medeschuldenaars van de verzoeker, partijen zijn of derde geïnteresseerden.

Men moet verschillende situaties onderscheiden:

a) De medeschuldenaar heeft betaald vóór de neerlegging van het verzoekschrift. De medeschuldenaar wordt in de rechten gesteld van de schuldeiser en beschikt over een beroep

² Parl. St. Kamer, 1073/11, 96-97, p. 63-64.

naar evenredigheid van zijn aandeel tegen de schuldenaar-verzoeker (artikelen 1213 en 1214 van het Burgerlijk Wetboek). De medeschuldenaar zal dus als schuldeiser betrokken worden bij de collectieve schuldenregeling.

b) De medeschuldenaar heeft niet betaald vóór de neerlegging van het verzoekschrift. De beschikking van toelaatbaarheid heeft een opschortende uitwerking op de vervolging, slechts ten overstaan van het vermogen van de schuldenaar verzoeker. De schuldeiser behoudt zijn recht om aan de medeschuldenaar de uitvoering van de schuld te vragen. Deze laatste zal geïnformeerd worden over de aan de gang zijnde procedure. Inderdaad, de beschikking van toelaatbaarheid zal hem meegedeeld worden overeenkomstig artikel 1675/9, § 1, 2°.”

Hieruit volgt dat art. 1675/11, §4 Ger.W. slechts relevantie kan hebben voor de derden (i.e. niet-partijen) nu de betrokken partijen het plan in elk geval zullen moeten uitvoeren en daardoor, het statuut van schuldeiser verwerven. Terecht wordt dan ook aangenomen dat deze bepaling slechts refereert naar de zekerheidsstellers vermeld in art. 1675/4, 9° Ger.W. en derhalve “echte derden” betreffen.

De regels inzake collectieve schuldenregeling regelen de externe verhoudingen van de betrokkenen met hun derden (zoals bijvb. schuldeisers) maar verhinderen niet dat intern tussen de betrokken mede-schuldenaars die de collectieve schuldenregeling samen bekwamen, het gemeen recht blijft spelen. Immers was het voor de betalende mede-debiteur binnen het kader van de collectieve schuldenregeling niet mogelijk om haar rechten als schuldeiser te doen gelden binnen deze procedure: het is nl. onmogelijk om zelf binnen de eigen (gezamenlijk) verkregen collectieve schuldenregeling een aangifte van schuldvordering als schuldeiser te doen.

De ratio legis van art. 1675/11 Ger.W. bestaat net in de bescherming van de personen onder collectieve schuldenregeling tegen de aanspraken van derden, zekerheidsstellers, die de gevolgen van samenloop dienen te ondergaan en het aanzuiveringsplan niet mogen compromitteren. Deze bescherming is evenwel niet voorzien tussen de betrokken onder het aanzuiveringsplan zelf, wiens rechten niet belemmerd worden door deze bepaling....

Evenmin kan de wanbetalende mede-debiteur worden bijgetreden wanneer deze stelt benadeeld te zijn worden door de subrogatie van zijn mede-debiteur nu door middel van de betaling van laatstgenoemde, ook de wanbetalende mede-debiteur heeft genoten van de afwezigheid van vorderingen door de eigenlijke schuldeiser, daarin begrepen ook deze voor de interesten op deze ondeelbare betaalde schulden.

Het Hof beslist dan ook het eerste vonnis te bevestigen en maakt toepassing van het gemeen recht, in casu art. 1251, 3° B.W., om de wanbetalende mede-debiteur te veroordelen tot betaling van de helft van de ondeelbaar betaalde schulden welke ontstaan zijn tijdens hun periode van samenzijn en betaald werden door de mede-schuldenaar na hun scheiding.

De beslissing kan worden bijgetreden nu ze de principes van samenloop respecteert en voorop stelt, rekening houdt met het feit dat er slechts één boedel bestond voor deze mede-debiteurs die gezamenlijk de collectieve schuldenregeling bekwamen en daarenboven enige ongeoorloofde verrijking van de wanbetalende mede-debiteur vermijdt.